Број 251. У Новом Саду у среду 12 новембра 1908. Година XLIII.

»Застава« излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот од сваке врсте оваких ситних слова,

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново!

(Писмо уредништву „Заставе“.)

XXVI.

У Загребу већ одавна немају више места где би сместили српске заточенике. Трпају их по Вараждину и другде. У Митровици дозиђују казниону. Нашто тај луксуз? Та читава Хрватска и Славонија није данас друго, до ли велика хрватска тавница — за Србе. И ту би велику тавницу хтели још да прошире као и ону у Митровици, хтели би да назидају на њу читаву — Босну и Херцеговину.

Сад је комисија, која тражи велеиздајнике дошла у Срем. Тамо су је упутила, разуме се, — браћа наша. Браћа из хрватско-српске коалиције. „Хрватско Право“ је писало: — Идите у Срем! Тамо је огњиште велико-српске пропаганде.

И дођоше. И сваким даном се све јасније види: Шта је то у очима власти велико-српска пропаганда. Шта је то велеиздаја? То није ништа друго, него — Српство. Ко љуби своје српско име, ко поштује ћирилицу, коме је мио српски народ, то је данас — велеиздајник. За тог се каже да шири велико-српску пропаганду.

Недавно је због велико-српске пропаганде затворен у Огулину трговац, радикал, Гајић. Сутра дан су дошли да му премећу стан. Домаћица не може дуго да се разабере шта управо траже. А они би да нађу какву српску слику, Југовиће или Обилића, тробојку, на чашама урезан српски грб.

— За бога шта тражите? пита домаћица кад јој већ испретурише кућу.

— Српске ствари!

— Ах тако?! Па све су ово српске ствари господо. И кућа је српска. И ми смо Срби...

Дође до колевке и подиже вео. Ево и ово је српско. И кад одрасте и он ће бити Србин... Ако је дотле дошло, носите господо и њега...

И пада жена на дете и поче га љубити.

Сад су у Срему... Место да прогоне велеиздају, прогоне — Српство. На сваки могући начин хоће да покажу свету, како је Српство, Србовање и велеиздаја — све једно.

Стожир заменик државног одветника стоји очи у очи са окривљеником који све пориче.

— Па добро је, вели му. Кажи сад, да ли си Србин? Хајде Душанов потомче! Дед, реци да си Србин ако смеш?!

Сме!

Подиже главу и каже сасвим мирно: — Када су наше старе на колац набијали и онда су признавали да су Срби. А шта ја могу бити друго, него Србин.

У Руми су испитивали неког, у кога свет јако сумња. И кад не умеде ништа да потвори, њему истражник рече: па зашто ви управ добијате плату, кад нит сте што видели, нити чули?!

Но некој нашој браћи Хрватима мало је, што је истрага дошла у Срем. Франковачки листови указују на Бачку. И доказују Мађарима, да су Срби у Угарској исто тако опасни Мађарима, као што су Срби у Хрватској и Славонији опасни Хрватима. „Уставност“, лист бана Рауха прештампава то.

И зар још није јасно шта значи хајка због велико-српске пропаганде? Често је Србин био „крив што је жив“. Не би иначе у народу нашем поникла таква пословица. И сад је дошло време да Србин буде „крив, што је жив“.

Видеће се шта може онај хрватски прст, који указује на Бачку. Ми смо ту. И нами не остаје друго него да кажемо: Када су наше старе на колац набијали и онда су признавали да су Срби. Можемо и ми показати на колевке наше и рећи: И они који су унутри, кад одрасту, не могу бити друго него Срби.

Но тврдо смо уверени, да Франкова рука још не допире до Бачке. Доста је, ако та несретна по. итика буде неизмерно шкодила — својој домовини.

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска

Европска конференција.

Последње вести о европској конференцији све се слажу, да ће се конференција зацело састати. Из Рима јављају из званична извора, да су све препреке за конференцију отклоњене и да је њен састанак осигуран. Конференција ће се састати на пролеће у Риму и држе, да ће брзо обавити свој посао Енглеску, Француску и Русију, а по свој прилици и Немачку и Аустроугарску заступаће на конференцији њихови посланици у Риму. Председник конференције биће талијански министар спољних послова Титони. — Иако ова вест звучи, као да је већ све углављено, па чак казује и то, да ће конференција брзо свршити свој посао ипак, а баш и зато, можемо бити спремни, да ће сутра а прексутра искрснути — сасвим противне вести.

Аустроугарска и Турска

Лист младотурског одбора „Шурај Умет“ осврће се на изјаву аустроугарског министра спољних послова Ерентала, коју је изрекао пред аустријским индустријалцима. Ерентал је том приликом рек о. да ће се Аустроугарска поново упустити у преговоре са Турском тек тада, када се обустави бојкот аустроугарске робе у Турској Младотурски лист одговара на то Еренталу, да он врло добро зна, да није обичај положити оружје пре но што се заглоби мир То значи, да ће бојкот трајати све дотле, док год се не постигне споразум између Аустроугарске и Турске. „Шурај Умет“ вели даље, да Порта никада није избегавала преговоре, који би донели споразум. У изјави Еренталовој, где се говори о значајним економским и финансијским уступцима Турској од стране Аустроугарске, споменути лист гледа прво поглавље споразума између Аустроугарске и Турске Турска је много задовољна, што се у аустроугарској политици догодио обрт према правичности и нада се, да ће бечко министарство спољних послова неодложно отпочети ради споразума преговоре — у границама, које је обележила Турска.

Догађаји у Србији.

Будимпештанским листовима јављају из Београда, да су јуче сву готовину у злату српске народне банке пренели из Београда у Ниш. — Београдска свеучилишна омладина добила је брзојав из Москве од руске свеучилишне омладине, у коме ова изјављује своју наклоност према српској ствари. Тај брзојав потписало је хиљаду и пет стотина ђака и сви изјављују, да радо стављају на расположење своје животе ради словенске ствари.

Црна Гора се не оружа.

„Будимпешти Хирлап“ има брзојав из Котора, како су црногорски кнез Никола и војни министар изјавили, да није истина да су извучени топови на Ловћен. Истина је само толико, да се у близини црногорске границе гради пут кроз планине, који су спрам аустријских утврђења. Опоричу и да је мобилизована црногорска војска, а тако исто није истина ни то, да је пре неколико недеља раздељено народу 30 хиљада пушака.

Појачање аустроугарске посаде у Босни, Херцеговини и Котору.

„Будапешти Хирлап“ јавља да је капошварски батаљон 69. пешачког пука добио од пуковнијског заповедништва из Печуја заповест, да у среду буде у Печују, јер ће 3 децембра п. н. читав пук ићи у Котор — Исти лист има брзојав из Великог Варада, да ће један батаљон 37. пешачког пука о вих дана отићи у Херцеговину ради појачања тамошње посаде. — „Мађар Тудошито“ јавља, да је 6 пешачки пук, који се регрутује из Н. Сада и околине, а сада је у Будимпешти добио налог да иде у Босну.

Русија и међународна конференција.

Из Петрограда јављају, да ће руски министар спољних послова изнети на јавност данас а сутра већ садржај оне ноте, коју је Русија упутила на европске силе у питању састанка међународне конференције. Извољски хоће тиме да утиша јавно мњење Русије, које тражи, да већ једном проговори у думи, о држању званичне Русије гледе анексије Босне и Херцеговина. Још јављају из Петрограда, да се Столипин труди да што више уплива задобије на спољну политику Русије. И то му полази за руком, јер је Извољски у последње време врло много са њиме разговарао и саветовао се. Бечка штампа показује да јој је то немило, јер је Столипин као председник думе изјавио, да Русија неће признати анексију Босне и Херцеговине.

Бојкот аустро-угарске робе у Турској.

Немачки листови имају из Солуна вест, како бојкот аустроугарске робе доиста све јаче отима маха. Званична Турска представља га, да је то чисто излив огорчености турског народа, према којем је турска власт немоћна. Бојкот су изазвали Младотурци и они њиме управљају. Берлински листови веле, како се из ове званичне изјаве турске јасно даје видети, да бојкот против аустро-угарске робе не само да неће ускоро престати, већ је јасно и то, да га не потпирују само унутарњи турски агенти, већ да ту велику улогу играју и страни утицаји, а нарочито енглески. И онда није чудо што бојкот све више отима маха и све даље продире, јер од стране сила, хоће ово мутно време у своју корист да употребе. Као пример, како је бојкот против аустроугарске робе отео маха, наводе овај случај. Аустро-Угарска угледна солунска фирма Мајер, није могла да увезе ни робу која јој је железницом стигла. Посредовањем и тешком муком аустро угарског конзулата постигла је да у пратњи конзулатског драгомана и кавваза натовари робу у кола и унесе у варош.

Разговор са Велимировићем.

Бечки листови доносе један разговор једног новинарског извештача са српским министром председником Велимировићем. Велимировић је нагласио, како се чуди, да Аустроугарска баш криви Србију. да ова изазива и Аустро Угарска тражи преко великих сила да Србија повуче своју војску са Дрине, и док Србија то ради, Аустроугарска сваку компанију свог 15. корпуса појачава са 36 људи, а при том не вели, да ли компанија броји 120 или 200 људи. Аустроугарска вели да Србија изазива, а међу тим двадесет аустријских војника са два официра прелазе границу. Српски сељаци пођоше против тих војника и нагнаше их на повратак. Наоружани српски

пастири нагониште те војнике на бегство. Аустроугарски официри прелазе српску границу и у овом случају, као да је и Србију већ постигла судбина Босне и Херцеговине. Сигурно је да се Аустроугарска оружа, неки листови веле, да мора за сваки случај бити спремна. На граници има нарочити војни апарат, а овамо тражи да се Србија примора на разоружање. А ко може Србији гарантирати да Аустроугарска неће то у своју корист употребити и зар Србија нема права да пита шта ће бити са Београдом, Смедеревом и Шапцем, ако их Аустроугарска нападне. Окривљује се Србија да изазива, да можда згодног тренутка Аустроугарска искочи из резерве. — „Нова сл Преса“ наводи како у аустријским војним круговима није познато, да је речено одељење аустроугарске војске прешло било на српско земљиште.

Задруга за плетење корпи у Новоме Саду.

Свима је нама познато, како наша сиротиња у ово зимње доба горко живи и како се пати, јер поред своје најбоље воље нема скоро никакве зараде, да себе и своју породицу издржи. Живети се пак мора, а уз то се морају и порези, а и разни други трошкови сносити. За све ово зна и наше министарство земљорадње, те настоји, да се у држави што више оснује корпарских задруга. Така је задруга заснована и у Новоме Саду, а министарство је тој задрузи поклонило 1000 круна и алате за цепање врбовог прућа, за савијање прућа и за рендисање. Наша је варош такођер тој задрузи на сусрет изашла и на једном острву под Каменицом ставила јој је на расположење врбак у простору од 10—15 јутара земље. Задруга ће правити разне корпе, седишта за кола, клупе и столице за башту и т. д.

Познато је колико се много корпи прода у Новоме Саду за паковање галета на свилари и т. д. и колико новосадског новца отиде на страну за набављање тих корпа. Па зар није умесно да тај новац остане и дође у руке нашој сиротињи?

За члана те задруге може се пријавити свако без разлике вере и народности. Пријаве прима у своме стану председник корпарске задруге г. Никола Реш (Resch Miklos) Змијина улица (сад се зове улица Јелене Зрињске) кућни број 21. Радионица је пак у кући г Емила Остојића, Мађарска улица број 9. О овој задрузи даје објашњења и г. Гавра Грбић српски учитељ, сваки дан око подне у своме стану, Вуковићева улице кућни број 41.

Сваки члан при ступању у ову задругу дужан је уплатити у име уписнине 10 филера И дужан је у току од пет година уплатити чланарину од 25 круна Да би то лакше могао уплатити, удешено је, да сваки члан месечно плаћа по 42 филера и тако ће за пет година та свота од 25 круна бити исплаћена, јер се и задруга оснива на пет година. По истеку пак тих пет година онај који неће да буде више члан, добива тих 25 круна натраг са оном зарадом, што је задруга на тај новац зарадила Свакоме од чланова стоји од воље да носи и кући пруће те да плете корпе и шта он хоће, а може своју робу, израђевину и да прода коме он хоће, само је дужан платити задрузи за потрошени задружни материјал Ако ли пак он своју израђевину не може никоме да прода, сваке суботе има однети задружној управи и ова ће по одређеној цени од њега урађени посао откупити.

Ко пак хоће да ради у задружној радионици, у кући г. Емила Остојића томе је посао много олакшан, јер му на расположењу стоји и пруће и разни алати. Рад у радионици траје сваки дан пре подне од 8—12 часова и после подне од 2—5 часова

Задруга за сад броји само 40 чланова За то сваки сиромашак који нема посла, а хоће да заради — нека похита да се упише у ову задругу. Што пре то боље. Својим послом и зарадом многу ће горку суву утрти — на овом оскудном времену — својој породици.

Задруга отпочиње свој рад 1. децембра по новом календару.

Ѳ.

Поверенице
срп. нар. радикалној странци.

Фердин Јављам вам, да је наша црквена општина у редовној скупштинској седници, одржаној 6. (19) новембра т г. једногласно решила, да се придружује новосалској црквеној општини и изрече поверење радикалној странци а самосталној странци неповерење, с тим да се о истом има известити клуб радикалне странке путем председништва истог клуба изводом из записника.

*

Српски Елемир Читајући „Заставу“ јако сам се зачудио да међу повереницама српском народном црквеном сабору никад не нађем Елемир увршћен, ма да је Елемир трећи четврти био, који је у скупштини једногласно поверење изрекао саборској већини и одмах смо извод записника послали преко епархијског административног одбора темишварског председништву саборском у Сремске Карловце, које мислим да је већ и добио Колико је мени познато, јављено је ово и „Застави“. С тога вас молим да и нашу општину међу остале уврстите ради овомесних скупштинара који увек питају, за што се наша повереница не износи на јавност.

„Застава“ није добила о томе извештаја Молимо пријатеље наше, да нам ма и по други пут јаве о закључку, ако виде да њихове општине нема у „Застави“. — Пр ур „Заст.“)

*

Петрово Село (Банатска Црна Гора). Господине! Журим се заједно са друговима да вам јавим да је наша црквена скупштина закључила поверенику српском народном црквеном сабору односно већини његовој. Само је наш свештеник покушао то да поквари.

Ми смо уверени да ће радикална већина и даље као и до сад радити на корист нашег народа, зато се тако радо и ми прикључујемо повереници црквене општине новосадске.

Од данас нас нико више неће завађати и лагати нам којешта што су многи наши заведени и поверовали.

Ово вам јављају скупштинари Михаило Радовић-Боћин, Момир Жарков, Сапфир Стојин.

*

Српска православна црквена општина у Парти на својој скупштинској седници од 3. (16) новембра донела је једногласно ову одлуку:

Једногласно је решено. да се посланицима српске народне радикалне странке на српском народно-црквеном сабору изрази пуно поверење, које су стекли на претпрошлом и минулом сабору нашем, радећи у корист народа нашег и на добробит његову. Нека им ово народно поверење даде снаге, да и надаље пораде за народно добро.

Живила српска народна радикална странка!

Тоша Стојановић, председник; Тоша Лукачев, потпредседник; Велимир Нешков, Стеван Годомиров, Жива Стојанов, Младен Савков, Живони Стојанов, одборници; Јова Стојанов, Сима Лукачев, Јоца Стојанов, Јова Стојшин Стева Нешков серовођа, скупштинари

Поверенице
српском народно-црквеном сабору

Повереницe српском народно црквеном сабору, односно српској народној радикалној странци закључиле су све општине: Нови Сад, Вуковар, Турија, Мол, Баваниште, Черевић, Дента, Утиња, Српски Чанад, Бегеч, Дуна Сечуј, Беркасово, Мартонош, Ст. Стапар, Бач Петрово Село, Стари Сивац, Товаришево, Деска, Перлез, Тител, Бешка Иланча, Суботица, Шандор, Потпорањ, Чалма, Бач Брестовац, Мехала, Лок, Кишфалуба, Бајша, Марадик Срем Карловци, Тиса Хиђош Лалић, Турски Бечеј, Мошорин Сравола, Бремен Сегедин, Нађфалу, Жабаљ, Фердин, Српски Елемир, Петрово Село (Банат), Парта.

Ватра на пароброду „Дубровнику“.

У прошлу среду, кад је пароброд „Дубровник“, долазећи из Трста, био близу Задра, букнула је у пролазима на палуби ватра, те је брзо захватила робу што је ту била намештена. Пароброд ја био пун робе, а собом је возио преко две стотине путника, већином Црногораца, који су се враћали кући. Одмах се прискочило помоћу парних сисаљка на гашење ватре, те после великог напора, готово читав сат, успело је ватру угушити. Како је баш у близини ватре била прилична количина петролеума и две бачве бензина, то се прегло свом силом, да се угуши што пре ватра, да не дође до експлозије, која би могла лако имати грдних последица. Успело је на послетку угушити ватру без тешких последица. Изгорело је доста робе, понајвише покућства. Ватра је аила утрнута пре но што је пароброд стигао у Задар По прегледању комисије пароброд је био способан за даљњи пут, те је редовно стигао у Дубровник

Прћија манџурских невеста.

У Манџурији доноси нова млада свом младожењи необичну прћију. Прћија се састоји из неколико десетина паса. Ако невеста донесе двадесет до тридесет паса, то је знак да је иста сиротињског порекла. Ако пак донесе до педесет шесет комада, знак је да је из средњег сталежа. А, ако донесе сто до сто двадесет комада паса, то је знак да је млада племићског порекла. Манџурци гоје псе, те једу њихово сочно месо А од коже праве покриваче (јоргане) који су врло топли.

Снег у Сарајеву

У Сарајеву је нападао силан снег, тако да је брзој вни и телефонски саобраћај спречен Саобраћај електричног трамваја је престао. Већина железничких возова, услед великих сметова закашњава.

Брзојави „Застави“.

Стигли 11 новембра.

Угарски сабор.

Будимпешта. Борђе Нађ, а за њим Магдић говоре против прорачуна. Затим је предан пре шан преллог. Од петка ће трајати седнице 8 сати дневно.

Оружање Енглеске.

Лондон. У сабору генералисимус лорд Лоберт у великом говору истиче, како се Енглеска не може сигурном осећати против могућег страног упада. Тако Немачка може упасти у њу са 200 хиљада људи Предлаже, да Енглеска мобилише војску од милион војника. Предлог примљен огромном већином гласова.

Одговорни уредник
Константин Брадваровић.

ТРАЖЕ СЕ ЗАСТУПНИЦИ!

„Осечка међусобна припомоћна задруга у Осеку“

тражи у свим местима

заступнике

уз сталну месечну плаћу те провизију. Писмене понуде на

1463 4—4 **Равнатељство**

осечке међусобне припомоћне задруге у Осеку гор. граду.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

БЕРТЕ ХАМФОГЕЛ

BERTHA HAMFVOGEL

у Руми потребује једног

ШЕГРТА

који одмах може ступити.

1497 3—3

КРОМПИРА

нова роза, нуди вагонима рана најјефтиније.

Александар Мудрок.

928 45— Митровица. (Срем).

НУДИ СЕ

ПУТНИК за ВАЧКУ, Банат, Хрватску Славонију и Босну. Адресу дознати у администрацији овог листа. 1519 2—2

Српска штампарија дра Јаковара Милетића у Новом Саду.